

MILIEU - EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

van 5 juli 2001

over de regionale landschappen

2001 | 24

D/2001/7080/A24

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2001 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31

Inhoud

Inleiding	5
1. Beleidskader	6
2. Evaluatie regionale landschappen	9
3. Strategische krachtlijnen	18
3.1 Knelpunten	18
3.2 Strategische krachtlijnen	20
4. Samenvatting	23

Inleiding

De MiNa-Raad ontving op 25 april 2001 een adviesvraag van de afdeling Natuur over de jaarlijkse evaluatieverslagen van de acht bestaande regionale landschappen.

Het Besluit inzake erkenning regionale landschappen omschrijft voor de MiNa-Raad een tweevoudige adviestaak.¹ Enerzijds behoort de Raad te adviseren over de definitieve erkenning van de regionale landschappen. Anderzijds moeten de jaarlijkse evaluatieverslagen, opgemaakt door de administratie, voor advies worden voorgelegd aan de MiNa-Raad (artikel 3 § 3). De Raad formuleerde in het verleden reeds diverse adviezen omtrent de regionale landschappen. Bovendien organiseerde de Raad op 18 april 2001 een hoorzitting met de regionale landschappen met als centrale aandachtspunt de rol van de regionale landschappen als instrument van het natuurbeleid. De Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud bracht op 31 mei 2001 advies uit over de regionale landschappen.

Voorliggend advies is opgebouwd uit drie delen. In een eerste hoofdstuk schetst de Raad het beleidskader inzake regionale landschappen. Vervolgens gaat de Raad concreet in op de voorliggende evaluatieverslagen. In een laatste hoofdstuk formuleert de Raad tenslotte enkele strategische krachtlijnen ten aanzien van de verdere ontwikkeling van regionale landschappen. Het advies werd unaniem goedgekeurd door de Raad op de zitting van 5 juli 2001.

R. F. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad

1) Besluit van de Vlaamse regering van 8 december 1998 tot vaststelling van de regelen voor de voorlopige en definitieve erkenning van regionale landschappen. Gewijzigd bij Besluit van 11 mei 1999.

1. Beleidskader

[1] **Van natuurpark tot regionaal landschap.** Het begrip “regionaal landschap” is van recente oorsprong en vervangt de vroegere begrippen “natuurpark” en “landschapspark”. Het concept van natuurpark ontstond in de jaren '60. Natuur- en Stedschoon werkte toen het ontwerp Scheldeland uit als onderdeel van een algemeen plan voor een netwerk van een elftal natuurparken in Vlaanderen (o.a. Durmeland, Leiestreek, Oost-Vlaams Krekengebied, Vlaamse Ardennen, Dijleland). Vanaf 1980 werd het concept van het natuurpark verlaten ten voordele van de term landschapspark. In dit kader verschenen diverse publicaties onder meer omtrent het Natuurpark Dijleland (1980), het Landschapspark Krekengebied (1982) en het Landschapspark van Herk (1981-1983).

Vanaf 1989 werd naar analogie van de Nederlandse “nationale landschappen” het begrip “landschapspark” vervangen door “regionale landschappen”. In 1992 werden – vanuit het natuurbehoud - vijf pilootprojecten van regionale landschappen opgestart, met name RL Hoge Kempen (nu Kempen en Maasland), RL Noord-Hageland, RL Herk en Mombeek, RL West-Vlaams Heuvelland en RL Vlaamse Ardennen.²

[2] **Instrument voor natuurbehoud.** Niettegenstaande de reeds jarenlange voorgeschiedenis van regionale landschappen werd pas in 1998, met het Decreet Natuurbehoud, voorzien in de rechtsgrond voor de oprichting van regionale landschappen.^{3/4} Het Decreet Natuur-

2) Deze regionale landschappen kregen elk een organisatiestructuur in de vorm van een vzw en, voor de eerste twee jaren, een budget van vijf miljoen frank. In sommige regionale landschappen

bestaat er een gemeentelijke bijdrage van 10 fr. per inwoner per jaar.

3) Decreet van 21 oktober 1997 betreffende natuurbehoud en het natuurlijk milieu: artikel 54.

4) Voorstel van decreet van de heer Johan Sauwens houdende de regionale landschappen. Parlementaire stukken, Vlaams Parlement, 1996-97, nr. 713/1.

behoud omschrijft een regionaal landschap als een duurzaam samenwerkingsverband ingesteld op voorstel van een provincie of drie of meer aaneengesloten gemeenten gericht op overleg en samenwerking met de betrokken doelgroepen. Met de aanwijzing als regionaal landschap wordt de realisatie van vijf doelstellingen beoogd: 1° het bevorderen van het streekeigen karakter, 2° natuurrecreatie en natuureducatie, 3° recreatief medegebruik, 4° natuurbehoud, beheer en herstel, 5° aanleg en de ontwikkeling van kleine landschapselementen.

Het accent ligt dus duidelijk op het samenwerkingsverband tussen de betrokken doelgroepen (milieu- en natuurverenigingen, provincies en gemeenten, landbouworganisaties, wildbeheerseenheden en verenigingen ter bevordering van toerisme en recreatie). Het regionaal landschap is gericht op de bevordering van een draagvlak voor natuurbehoud en heeft geenszins een reglementair karakter.⁵ Dit betekent onder meer dat de aanduiding van het werkingsgebied van een regionaal landschap niet leidt tot bijkomende verplichtende beschermingsmaatregelen.

- [3] **Instrument voor landschapszorg.** De beleidsnota Monumenten, Landschappen en Archeologie 2000-2004 gaat uit van de installatie van landschapsanimatoren bij de regionale landschappen. Eerder dan nieuwe structuren te ontwikkelen worden de regionale landschappen beschouwd als de meest aangewezen partners om een actieve landschapszorg als troef voor een duurzame regionale ontwikkeling mee uit te bouwen. De beleidsnota stelt verder dat “vanuit hun gebiedsgerichte terreinkennis, hun contacten met gemeentebesturen en administraties, de belangrijke verweving natuur, landschap en recreatie de regionale landschappen geknipt zijn voor de promotie van een actieve landschapszorg en het creëren van een gemeentelijk en maatschappelijk draagvlak hiervoor.”

Voorgaand initiatief werd ook opgenomen in het Plattelandontwikkelingsplan (met name hoofdstuk 9.3.9 – geïntegreerd plattelandsbeleid) waardoor Europese cofinanciering mogelijk wordt. Regionale landschappen kunnen projecten indienen om zowel via landschapsanimatoren als landschapsteams te werken aan landschapszorg. Deze landschapsanimatoren treden bemiddelend en faciliterend op ten aanzien van de betrokken overheden en particulieren (o.a. landbouwers, grondeigenaars en grondgebruikers). Zij kunnen ervoor zorgen dat het bestaande instrumentarium, zoals beheersovereenkomsten en allerlei subsidiereglementen beter worden benut door de betreffende doelgroepen. Concreet betekent dit dat vanaf 2001 aan de bestaande projectteams van de regionale landschappen minstens één landschaps animator wordt toegevoegd.⁶

- [4] **Instrument voor toerisme.** De beleidsnota Toerisme 2000-2004 bepaalt een bijkomende taakstelling voor de regionale landschappen. De beleidsnota gaat immers uit van het geïntegreerd beheer van natuur, milieu en landschappen en van toerisme. Dit kan aan-

5) Decreet natuurbehoud:
hoofdstuk VII – Bepalingen

inzake natuureducatie, doelgroepen, provinciale, gemeentelijke en

functioneel gedecentraliseerde besturen.

sluiten op initiatieven inzake regionale landschappen en duurzame streekontwikkeling. De beleidsnota formuleert verder concrete acties die binnen de werking aan bod kunnen komen zoals promotie van hoeve- en plattelandstoerisme, biologische landbouw en streekeigen producten. Vanuit het regionaal landschap kunnen knelpunten aangepakt worden, nieuwe verbindingen gerealiseerd en meerwaarden gecreëerd op het vlak van cultuurhistorie, natuur en landschap, en zeker op het vlak van fietsvriendelijkheid en veiligheid. Deze beleidsintenties inzake toerisme zijn momenteel nog niet concreet vertaald naar de regionale landschappen.

- [5] **Huidige stand van zaken.** Vlaanderen kent momenteel acht regionale landschappen die bijna één derde (ongeveer 400.000 ha) van de Vlaamse oppervlakte als werkingsgebied hebben. Het betreft het RL West-Vlaamse Heuvels in de provincie West-Vlaanderen, het RL Vlaamse Ardennen en het RL Meetjesland in de provincie Oost-Vlaanderen, het RL Zenne, Zuun en Zoniën, het RL Dijleland en het RL Noord-Hageland in de provincie Vlaams-Brabant en het RL Haspengouw en het RL Kempen en Maasland in de provincie Limburg. De regionale landschappen zijn vooral gesitueerd in het zuiden van Vlaanderen en bestrijken, uiteraard niet toevallig, een aantal regio's die nog belangrijke landschappelijke kwaliteiten bezitten. In de provincie Antwerpen bestaat er momenteel geen regionaal landschap. Sinds 1 januari 2000 zijn zeven regionale landschappen definitief erkend. Het RL Meetjesland zit nog in de procedure voor definitieve erkenning. Naast de acht bestaande regionale landschappen zijn nog diverse andere regionale landschappen in oprichting. Deze regionale landschappen maken evenwel geen onderwerp uit van de voorliggende adviesvraag.

6) Het Plattelandsontwikkelingsprogramma specificeert verder de voorwaarden waaraan de RL moeten voldoen met name (1) het RL moet door de Vlaamse regering definitief erkend zijn, (2) de administratie Monumenten en Landschappen zetelt als adviserend lid in	de algemene vergadering, (3) het RL rapporteert jaarlijks aan de AML de activiteiten van de landschapssanimator, (4) het RL is verantwoordelijk voor het samenstellen en samenroepen van een stuurgroep, die minimaal drie keer per jaar samenkomt en (5) het RL staat	in voor de logistieke ondersteuning, met inbegrip van huisvesting, permanent secretariaat, telecommunicatiemiddelen. Precieze modaliteiten dienen verder uitgewerkt.

2. Evaluatie regionale landschappen

[6] **Erkenningsbesluit.** Het Besluit inzake erkenning regionale landschappen regelt de verdere invulling van regionale landschappen. Het bepaalt onder meer de voorwaarden om voorlopig en definitief erkend te worden door de Vlaamse overheid als regionaal landschap.⁷ Het besluit stelt tevens dat de jaarlijkse evaluatieverslagen, opgemaakt door de administratie, voor advies worden voorgelegd aan de MiNa-Raad (artikel 3 § 3). De Raad adviseerde reeds eerder de evaluatieverslagen van het werkingsjaar 1999 van de regionale landschappen.⁸

7) (1) rechtspersoonlijkheid, (2) geografische entiteit, 30.000 ha, typisch landschap, grote gaafheid, samenhang, cultuurhistorische waarde, hoge actuele natuurwaarde en grote mogelijkheden voor natuurontwikkeling, natuurgerichte recreatie en toerisme, (3) activiteiten: bevordering en promotie streekeigen karakter, natuurrecreatie, natuureducatie, recreatief medegebruik, natuurbehoud en beheer, herstel, aanleg en ontwikkeling van kleine landschapselementen, (4) voorgedragen door de Bestendige Deputatie van de provincie, (5) Algemene Vergadering: provincie en/of gemeenten,

erkende milieu- en natuurverenigingen en eventueel erkende landbouworganisaties, erkende verenigingen ter bevordering van toerisme en recreatie en erkende wildbeheerseenheden, (6) Raad van Bestuur minstens 1/3 vertegenwoordigers van provincies of gemeenten, minstens 1/3 vertegenwoordigers van erkende natuurverenigingen en resterende vertegenwoordigers van de resterende doelgroepen, (7) jaarlijkse activiteiten: minstens 2 maal landschapskrant, 3 vormingsactiviteiten, 3 brede publieksactiviteiten, (8) boekhouding: zodanig dat de aanwending van de subsidie van de Vlaamse

Gemeenschap controleerbaar is.

8) Advies van 6 juli 2000 betreffende de evaluatie van de werking van de regionale landschappen West-Vlaamse Heuvels, Vlaamse Ardennen en Meetjesland. MiNa-Raad 2000|21. Advies van 5 oktober 2000 betreffende de evaluatie van de werking van de regionale landschappen Noord-Hageland, Dijleland en Zenne, Zuun en Zoniën. MiNa-Raad 2000|29. Advies van 21 november 2000 betreffende de evaluatie van de werking van de regionale landschappen Haspengouw en Kempen en Maasland. MiNa-Raad 2000|33.

In onderstaand hoofdstuk gaat de Raad verder in op de voorliggende evaluatieverslagen van de acht regionale landschappen, opgesteld door de administratie. In een volgend hoofdstuk synthetiseert de Raad vervolgens de belangrijkste knelpunten en geeft hij een aanzet tot strategische krachtlijnen inzake het instrument “regionaal landschap”. Conform artikel 3 van het besluit dient het evaluatieverslag aan te geven in welke mate het regionaal landschap zijn functie vervult en beantwoordt aan de erkenningscriteria. Op grond van dit evaluatieverslag kan de Minister overgaan tot het geven van aanbevelingen of in voorkomend geval tot het opschorten van de erkenning. De Raad waardeert dat – in navolging van zijn advies van 21 november 2000 – de evaluatieverslagen grondig zijn uitgebouwd en gestructureerd op basis van de acht erkenningscriteria.

- [7] **RL Kempen en Maasland.** De administratie (afdeling Natuur Limburg) stelde op 19 april 2001 een evaluatieverslag op van het werkingsjaar 2000 van het RL Kempen en Maasland. In tegenstelling tot het evaluatieverslag voor 1999 is het evaluatieverslag nu wel voldoende uitgebreid.⁹ Het evaluatieverslag behandelt de acht criteria en komt tot het besluit dat “het RL Kempen en Maasland erin slaagt om in zijn werking de richtlijnen van het besluit in zijn totaliteit en kwalitatief in te vullen”.

De Raad kan de besluiten van het evaluatieverslag onderschrijven. De Raad wenst aanvullend volgende vaststellingen te doen.

De Raad stelt vast dat het werkingsgebied van het RL Kempen en Maasland zeer groot is. Het werkingsgebied bedraagt momenteel 70.000 ha. In het kader van een studieopdracht van Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw kreeg de vzw RL Kempen en Maasland in oktober 2000 de opdracht om een masterplan op te stellen voor de realisatie van het Nationaal Park Hoge Kempen. De bedoeling is om het eerste Nationaal Park in Vlaanderen te realiseren. In de begroting 2001 van het RL Kempen en Maasland is hiertoe een subsidie van AMINAL voorzien van 3 miljoen BEF.

Ook inzake budget behoort het RL Kempen en Maasland tot één van de koplopers (meer dan 24 miljoen in 2000). De bronnen van inkomsten zijn zeer divers. Dit betekent onder meer dat de bijdrage in het kader van het Besluit inzake erkenning regionale landschappen eerder beperkt is (nagenoeg één vijfde van het totale budget).¹⁰ Het RL Kempen en Maasland haalde in 2000 zijn inkomsten verder uit Europese steun (23%), provinciale toelagen (16%), verkoop fiets- en wandelkaarten (15%), gemeentelijke toelagen (13%) en andere (16%).

9) Advies van 21 november 2000 betreffende de evaluatie van de werking van de regionale landschappen Haspengouw en Kempen en Maasland. MiNa-Raad 2000|33.

“De Raad acht het voorliggend evaluatieverslag 1999 van het RL Kempen en Maasland te summier om onderwerp uit te maken van een evaluatie door de Raad.”

10) Aangezien het werkingsgebied van het RL Kempen en Maasland groter is dan 45.000 ha bedraagt de jaarlijkse subsidie van AMINAL 5 miljoen BEF.

Ook de activiteiten zijn zeer divers en ruim opgevat. Enerzijds betreft het activiteiten die kaderen binnen het erkenningsbesluit (zoals wandel- en fietsnetwerk, landschapskrant, natuureducatie). Daarnaast voert het RL Kempen en Maasland ook diverse andere opdrachten uit zoals studieopdrachten (Natuurcompensatieplan voor de Stad Genk, Masterplan Nationaal Park Hoge Kempen), projectbureau bij de realisatie van de fietsverbinding Tongeren-Maastricht. Daarnaast stelt de Raad vast dat het RL Kempen en Maasland een fonds financiert voor de aankoop en inrichting van natuurterreinen door terreinbeherende verenigingen. Dit fonds is opgebouwd uit winsten van de verkoop van fiets- en wandelkaarten. De Raad meent dat hieromtrent meer duidelijkheid en transparantie moet ontstaan (o.a. omtrent gehanteerde criteria).¹¹

Het evaluatieverslag stelt bovendien vast dat het RL Kempen en Maasland in 2000 de aanbevelingen van de afdeling Natuur heeft opgevolgd inzake de samenstelling van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering. De Raad stelt op basis van de ter beschikking gestelde dossiers vast dat de landbouworganisaties, de verenigingen ter bevordering van toerisme en recreatie en de wildbeheerseenheden niet zijn opgenomen in de algemene vergadering. De Raad dringt erop aan dat het RL Kempen en Maasland een extra inspanning zou leveren om ook deze doelgroepen mee te betrekken in hun werking.

Het RL Kempen en Maasland had in 2000 nog twee arbeiders in dienst voor het toezicht en het onderhoud van het wandelweggennetwerk. In de tweede helft van 2000 werden deze arbeiders – in samenspraak met de gemeenten – overgedragen aan de Provincie.

Samenvattend stelt de Raad vast dat het RL Kempen en Maasland duidelijk ingespeeld heeft op de algemene trend van de regionale landschappen om bijkomende doelstellingen inzake landschap (en deels toerisme) mee op te nemen (cf. par. 4 en par. 5). Andere activiteiten van het RL Kempen en Maasland behoren volgens de Raad evenwel niet echt tot de kerntaken van een regionaal landschap en roepen vragen op (zie hoger). Tenslotte stelt de Raad ook vast dat het RL Kempen en Maasland actief is buiten zijn werkingsgebied.

- [8] **RL Haspengouw.** De administratie (afdeling Natuur Limburg) stelde op 19 april 2001 een evaluatieverslag vast van het werkingsjaar 2000 van het RL Haspengouw. In tegenstelling tot het evaluatieverslag voor 1999 is het evaluatieverslag nu wel voldoende uitgebreid en opgebouwd rond de acht evaluatiecriteria.¹² De Raad stelt vast dat het evaluatieverslag geen specifieke eindconclusie formuleert.

Het budget van het RL Haspengouw bedroeg 8 miljoen BEF voor 2000. De inkomstenbronnen zijn grotendeels klassiek met name: Vlaamse Gemeenschap 28%, provinciale toelagen 30%, gemeenten 35% en andere 7% (o.a. toerisme Vlaanderen, verkoop van

11) Vorderingsverslag 2000 DD/4134/01 pag.15.

12) MiNa-Raad. Briefadvies van 21 november 2000 betreffende de

evaluatie van de werking van de regionale landschappen

Haspengouw en Kempen en Maasland: "De Raad acht het voor-

liggend evaluatieverslag 1999 van het RL Haspengouw te summier om onderwerp uit te maken van een evaluatie door de Raad."

fiets- en wandelkaarten). Voor 2001 zijn de geraamde inkomsten beduidend hoger nl. 19 miljoen BEF waarvan 38 % Vlaamse Gewest (27 % AMINAL en 11% AROHM), 24 % Europese Steun (EFRO), 15 % gemeenten, 13 % provincies en 10% andere (o.a. toerisme Limburg en contract KLE).

Het RL Haspengouw besteedde in 2000 heel veel aandacht aan overleg met diverse overheden (gemeenten, provincie), organisaties en doelgroepen (o.a. landbouw, natuur, toerisme, watering). De activiteiten kaderen grotendeels binnen het erkenningsbesluit.¹³ De Raad stelt vast dat het RL Haspengouw bovendien een plan heeft uitgewerkt voor de uitbouw van natuurgerichte recreatie en toerisme in een duurzaam kader. Dit plan vormt “het basisdocument voor de projecten die het RL Haspengouw wil ontwikkelen in het kader van Europese subsidiemaatregelen.” De Raad heeft ook vragen bij het gegeven dat het RL Haspengouw optreedt als controleorgaan voor de provincie inzake het project voor kleine landschapselementen.

Het evaluatieverslag stelt vast dat de Algemene Vergadering en de Raad van Bestuur zijn samengesteld conform de voorwaarden van het besluit.

De Raad merkt op dat ook in het RL Haspengouw een dynamiek ontstaan is in de werking die noodzaakt de initiële doelstellingen van een regionaal landschap opnieuw te evalueren (cf. verder hoofdstuk III). De Raad stelt bijvoorbeeld vast dat het RL Haspengouw veel aandacht besteedt aan de uitwerking van een visie inzake natuur en natuurrecreatie. Het RL Haspengouw ambieert hierbij om “zich als overlegstructuur voor alle gebruikers van de open ruimte te profileren. Het is de ambitie van het RL om zowel bevorderend, ondersteunend, coördinerend en sturend te werken”. De Raad wijst erop dat noch het Decreet Natuurbehoud noch het Besluit inzake regionale landschappen aangeven in hoeverre voorgaande tot het takenpakket behoort van de regionale landschappen.

- [9] **RL Noord-Hageland.** De administratie (afdeling Natuur Vlaams-Brabant) stelde op 19 april 2001 een evaluatieverslag op van het werkingsjaar 2000 van het RL Noord-Hageland. De afdeling Natuur besluit in dit verslag dat “het RL Noord-Hageland zijn functie in 2000 heeft vervuld en nog steeds beantwoordt aan de erkenningscriteria.”

De Raad kan de besluiten van het evaluatieverslag onderschrijven. De Raad wenst aanvullend volgende vaststellingen te doen.

Het evaluatieverslag stelt vast dat het werkingsgebied van het RL Noord-Hageland onveranderd is gebleven. De Raad merkt in het activiteitenverslag 2000 evenwel op dat het RL Noord-Hageland principieel beslist heeft tot uitbreiding van het werkingsgebied met de gemeenten Kortenaeken en Glabbeek. De Raad wijst erop dat dit een nieuwe aanvraag voor erkenning impliceert.¹⁴

13) De opmaak van een waterbe- – zoals aangeduid in het Jaar- de doelstellingen van een regionaal
heerplan voor de watering De Herk verslag pag. 3 – kadert niet binnen landschap.

De inkomsten van het RL Noord-Hageland bedroegen in 2000 meer dan 17 miljoen BEF waarvan 33% Vlaamse Gewest (22% AMINAL-natuur en 11% AMINAL- bos), 43 % provincie, 8% gemeenten en 16% andere. Het RL Haspengouw is het enig regionaal landschap dat steun ontvangt van de afdeling Bos en Groen in het kader van een project omtrent bosgroepen. Het evaluatieverslag vermeldt als kritische noot bij de boekhouding dat “het RL Noord-Hageland werkt met verschillende subsidiekanalen, waaronder twee van de Vlaamse Gemeenschap. Het is onmogelijk om in de dagelijkse praktijk de verschillende subsidiebronnen te blijven herkennen in de gedetailleerde uitgaven, wat nochtans in het BVR artikel 4 § 7 voor de Vlaamse Gemeenschap gevraagd wordt.”

De activiteiten kaderen deels binnen het Besluit inzake erkenning regionale landschappen (zoals wandel- en fietsnetwerk, kleine landschapselementen, natuurrecreatie). Andere activiteiten passen voor de Raad niet zozeer binnen de doelstellingen van het erkenningsbesluit. De Raad stelt bijvoorbeeld vast dat het RL Noord-Hageland veel aandacht besteedt aan het opstellen van intergemeentelijke landschapsplannen, inrichtingsplannen (actie 9). Ook is het onduidelijk in hoeverre de uitwerking van streekvisies behoort tot het takenpakket van een regionaal landschap (cf. paragraaf 8). Zo leest de Raad in het verslag 2000 dat “het RL Noord-Hageland een visietekst heeft opgesteld die een basis en leidraad moet zijn inzake duurzame streekontwikkeling” (actie 11). Bovendien vermeldt het werkingsprogramma 2001 (pag. 2) dat er “werkgroepen zullen worden opgericht rond bepaalde thema’s bv. structuurplanning in het landelijk gebied, bebossing landbouwgronden. Het RL Noord-Hageland wil zich hiermee duidelijk profileren als streekplatform voor het platteland.” Tenslotte stelt de Raad ook vast dat het RL Noord-Hageland bijzonder veel aandacht besteedt aan natuur in de stedelijke omgeving (zoals actie 9 natuur op bedrijventerreinen, actie 2 herwaardering van de waterlopen in de stad en actie 12 groene gevels).

RL Noord-Hageland heeft vijf arbeiders in dienst.

- [10] **RL Zenne, Zuun en Zoniën.** De administratie (afdeling Natuur Vlaams-Brabant) stelde op 19 april 2001 een evaluatieverslag op van het werkingsjaar 2000 van het RL Zenne, Zuun en Zoniën. De afdeling Natuur besluit in dit verslag dat “het RL Zenne, Zuun en Zoniën beantwoordt aan de erkenningscriteria met uitzondering van de in artikel 4 § 7 voorziene verificatie van de boekhouding door een erkend accountant”.¹⁵

Uit de ter beschikking gestelde resultatenrekening 2000 kan afgeleid worden dat de inkomsten van het RL Zenne, Zuun en Zoniën in 2000 meer dan 6 miljoen BEF bedroegen waarvan 53% Vlaamse Gewest (RL) en 47 % provincies. De inkomstenbronnen zijn dus zeer beperkt. In de resultatenrekening zijn geen gemeentelijke bijdragen vermeld. Dit

14) Standpunt van de afdeling Natuur over de uitbreiding van het werkingsgebied van een regionaal landschap (te volgen procedure).

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Afdeling Natuur. 14 februari 2001.

beschikking gesteld van de afdeling Natuur.

15] Deze verificatie werd niet ter

zou betekenen dat het RL Zenne, Zuun en Zoniën het enig regionaal landschap is dat geen bedragen ontvangt van de betrokken gemeenten.

Het evaluatieverslag stelt vast dat het RL Zenne, Zuun en Zoniën in 2000 de aanbevelingen van de afdeling Natuur heeft opgevolgd inzake de samenstelling van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering.

De Raad wijst erop dat de administratie in zijn evaluatieverslag voor het jaar 1999 diverse bedenkingen formuleerde ten aanzien van de activiteiten van het RL Zenne, Zuun en Zoniën. De administratie wees er onder meer op dat de eigen inbreng van het regionaal landschap in de diverse activiteiten eerder beperkt was en stuurde er onder meer op aan dat het RL Zenne, Zuun en Zoniën meer eigen projecten zou ontwikkelen. De Raad stelt voor 2000 geen grondige aanpassing van het activiteitenpakket van het RL Zenne, Zuun en Zoniën vast. De Raad meent dan ook dat de bemerking van de administratie nog steeds geldig blijft. De Raad meent dat het RL Zenne, Zuun en Zoniën in 2000 onvoldoende activiteiten heeft uitgebouwd in het kader van het Besluit inzake erkenning regionale landschappen. Tal van activiteiten situeren zich veeleer in draagvlakvorming voor de agrarische sector (o.a. aanleg moestuin, bezoek biologische landbouwproducten, rapport over fruitrassen, promotie van hoeveproducten, erosiebestrijding). De Raad meent dat het luik natuurgerichte recreatie te zwak wordt uitgewerkt, de nadruk ligt veeleer op het ontwikkelen van paardenroutes dan op natuurgerichte wandel- en fietsroutes.

Ook in de publieksgerichte activiteiten stelt de Raad vast dat het RL Zenne, Zuun en Zoniën niet tot de hoofdorganisatoren behoort. Bovendien kaderen deze activiteiten niet sterk binnen de basisdoelstellingen van een regionaal landschap (studiedag over de Zenneproblematiek, openstelling Pastorietuin in het kader van het open tuinenweekend en openstelling boomgaard in kader van open monumentendag).

Algemeen stelt de Raad vast dat het RL Zenne, Zuun en Zoniën er momenteel niet in slaagt om een voldoende ruim draagvlak uit te bouwen in de streek. De Raad pleit ervoor dat het RL Zenne, Zuun en Zoniën de komende jaren in eerste instantie streeft naar draagvlakverbreding en het betrekken van alle doelgroepen bij het proces. Vooral de lokale besturen en de milieu- en natuurverenigingen zouden actiever moeten betrokken worden.

- [11] **RL Dijleland.** De administratie (afdeling Natuur Vlaams-Brabant) stelde op 19 april 2001 een evaluatieverslag op van het werkingsjaar 2000 van het RL Dijleland. De afdeling Natuur besluit in dit verslag dat “het RL Dijleland beantwoordt aan de erkenningscriteria”.

De Raad kan de besluiten van het evaluatieverslag van het RL Dijleland onderschrijven. De Raad wijst aanvullend op volgende aandachtspunten.

Voor 2000 bedroegen de inkomsten van het RL Dijleland op 8 miljoen BEF waarvan 37% Vlaamse Gewest (RL) en 35 % provincies en 28% gemeenten. Voor 2001 ligt de begroting

beduidend hoger met name bijna 14 miljoen (waarvan 42 % Vlaamse Gewest (27 % AMINAL en 15% AROHM), 40 % provincie, 15 % gemeenten, en 13% andere).

De activiteiten van het RL Dijleland kaderen grotendeels binnen de krachtlijnen van het erkenningsbesluit. Daarnaast werkte het RL ook mee aan het uitwerken van een landschapsbeleidsplan, in het kader van een Interreg-project.

- [12] **RL Vlaamse Ardennen.** De administratie (afdeling Natuur Oost-Vlaanderen) stelde op 19 april 2001 een evaluatieverslag op van het werkingsjaar 2000 van het RL Vlaamse Ardennen. De afdeling Natuur formuleert in het verslag geen expliciete eindbeoordeling over de erkenningscriteria van het RL Vlaamse Ardennen.

De Raad formuleert volgende aanmerkingen bij het voorliggend evaluatieverslag.

Het evaluatieverslag merkt terecht op dat de uitbreiding van het werkingsgebied van het RL Vlaamse Ardennen zal leiden tot een nieuwe aanvraag voor erkenning.

Het evaluatieverslag is niet duidelijk in hoeverre het RL Vlaamse Ardennen in 2000 de aanbevelingen van de afdeling Natuur heeft opgevolgd inzake de aanpassing van de samenstelling van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering.

De inkomsten van het RL Vlaamse Ardennen bedroegen 11 miljoen voor het jaar 2000 waarvan 34% Vlaamse Gewest, 27% provincie, 11% gemeenten en 28% groene tewerkstelling (VDAB, RVA). Voor 2001 bedraagt het budget meer dan 19 miljoen met zeer veel verschillende subsidiekanalen nl. 3% Europees (Plattelandsprogramma), 39% Vlaamse Gewest (20% AMINAL, 11% ALT, 7% AROHM), 16%, provincie, 6% gemeenten en 36% andere (KBS, sociaal fonds).

Het RL Vlaamse Ardennen heeft een tiental bos- en groenarbeiders in dienst.

De activiteiten van het RL Vlaamse Ardennen kaderen deels binnen het erkenningsbesluit. Het evaluatieverslag stelt de actie “groene gevels” in vraag aangezien “het hier toch niet om een stedelijk gebied gaat”. De Raad wijst erop dat ook andere regionale landschappen dergelijke actie op touw hebben gezet. Ook het uitbouwen en onderhouden van een fiets-uitleendienst wordt in het evaluatieverslag in vraag gesteld.

Het evaluatieverslag wijst er bovendien op dat er slechts twee vormingsactiviteiten zijn uitgewerkt door het RL Vlaamse Ardennen (in plaats van de vereiste drie). Bovendien betreft één van de vormingsactiviteit de Open monumentendag.

- [13] **RL Meetjesland.** De administratie (afdeling Natuur Oost-Vlaanderen) stelde op 28 maart 2001 een evaluatieverslag op van het werkingsjaar 2000 van het RL Meetjesland. De afdeling Natuur adviseert in dit verslag negatief op het jaarverslag 2000 van het RL Meetjesland. Voor de administratie overweegt hierbij de niet-conforme samenstelling van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering. Bovendien formuleert de administratie bedenkingen bij de activiteiten inzake natuurbehoud en kleine landschapselementen, de

taakstelling van de bos- en groenarbeiders en de activiteiten ter bevordering van het streekeigen karakter. Het voorliggend evaluatieverslag bevat geen beoordeling van de boekhouding van het RL Meetjesland.

De Raad verwijst naar zijn negatief advies van 1 maart jl. inzake de aanvraag tot definitieve erkenning van het RL Meetjesland. Voorliggend evaluatieverslag ligt volledig in de lijn van dit advies.¹⁶ De Raad wijst op de commotie rond dit dossier. Het RL Meetjesland wenst zich duidelijk niet aan te passen aan de criteria van het erkenningsbesluit en vecht in essentie de verankering van het regionaal landschap als instrument van het natuurbeleid aan.¹⁷ In volgend hoofdstuk gaat de Raad verder in op deze problematiek.

[14] **RL West-Vlaamse Heuvels.** De administratie (afdeling Natuur West-Vlaanderen) stelde op 21 maart 2001 een evaluatieverslag op van het werkingsjaar 2000 van het RL West-Vlaamse Heuvels. De afdeling Natuur besluit in dit verslag dat “de eindevaluatie van de afdeling Natuur West-Vlaanderen over de werking van het RL West-Vlaamse Heuvels zeer positief is”.

De Raad kan de besluiten van het evaluatieverslag onderschrijven. De Raad wenst aanvullend volgende vaststellingen te doen.

Voor 2001 bedraagt het budget van het RL West-Vlaamse Heuvels bijna 11 miljoen waarvan 48% Vlaamse Gewest (34% AMINAL, 14% AROHM), 5% EU (platteland), 23%, provincie, 9% gemeenten en 9 % andere (o.a. KBS).

De activiteiten kaderen deels binnen het erkenningsbesluit (zoals wandel- en fietsnetwerk, kleine landschapselementen, natuurrecreatie). Andere activiteiten kaderen voor de Raad niet zozeer binnen de doelstellingen van het erkenningsbesluit. De Raad stelt bijvoorbeeld vast dat het RL West-Vlaamse Heuvels actief meewerkt aan de organisatie en de

16) Art.4 §3 van het Besluit van 8 december 1998 bepaalt dat de Raad van Bestuur van een Regionaal Landschap voor minstens één derde moet bestaan uit vertegenwoordigers van erkende milieu- en natuurverenigingen, voor minstens één derde uit vertegenwoordigers van provincies of gemeenten en het overblijvende deel uit vertegenwoordigers van de resterende doelgroepen. Uitgaande van de statuten van het RL Meetjesland (Belgisch Staatsblad van 1 juli 1999) en van

het Jaarverslag van het RL Meetjesland maakt de Raad op dat de natuur- en milieuverenigingen slechts 15% uitmaken van de Raad van Bestuur.

17) Vlaams Parlement. Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening. Zitting 2000-2001. 31 mei 2001. Vraag van uitleg van de heer Erik Matthijs tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over het Regionaal Landschap Meetjesland. “Actoren en sectoren

zoals cultuur, streekontwikkeling en polders zijn onlosmakelijk verbonden met het landschap en dienen bij te dragen tot de ontwikkeling ervan. De actoren cultuur, streekontwikkeling, enzovoort enkel een vrijblijvende, raadgevende stem geven of ze louter opnemen in werkgroepen, is het ontkennen van de verantwoordelijkheid van deze sectoren inzake het behoud van het landschap.”

ondersteuning van inventarisatiecampagnes, aan de opmaak en uitvoering van landschapsplannen voor landbouwbedrijven en aan de opvang van zieke en gekwetste vogels.

Het RL West-Vlaamse Heuvels heeft geen bos- en groenarbeiders in dienst maar werkt nauw samen met De Landschapswacht. Dit laatste betreft een opleidingsproject voor laaggeschoolden en langdurig werklozen die in opdracht van openbare besturen opdrachten uitvoert inzake natuurbeheer, landschapszorg en recreatief medegebruik.

3. Strategische krachtlijnen

[15] **Inleiding.** In onderstaand hoofdstuk synthetiseert de Raad de belangrijkste knelpunten en formuleert tenslotte enkele strategische krachtlijnen ten aanzien van de verdere ontwikkeling van regionale landschappen. De Raad baseert zich hierbij op de ervaringen inzake de tweevoudige adviestaak van de MiNa-Raad en op de reeds vermelde hoorzitting van 18 april 2001.

3.1 Knelpunten

[16] **Verruiming taakstelling.** De Raad stelt vast dat het Decreet Natuurbehoud de juridische basis vormt voor het instrument “regionaal landschap”. Regionale landschappen kaderen dus binnen het doelgroepenbeleid voor natuur. Het toepassingsgebied van het instrument “regionaal landschap” werd echter met het Plattelandsontwikkelingsprogramma 2000-2006 verder verruimd. Regionale landschappen kunnen bemiddelend en faciliterend optreden ten aanzien van betrokken overheden en particulieren om landschapsvershraling te voorkomen en landschapszorg te activeren. Naast deze algemene taakstelling voor natuur en landschap – die voor alle regionale landschappen gelden – hebben bepaalde regionale landschappen nog specifieke samenwerkingsverbanden met andere overheden uitgewerkt.¹⁸

De verruiming van de taakstelling van regionale landschappen maakt dat regionale landschappen niet meer het exclusief instrument zijn van natuurbehoud. De regionale landschappen kregen de voorbije jaren op Vlaams niveau bijkomende mogelijkheden aange-reikt (landschap en binnenkort ook toerisme). Daarnaast zijn spontaan samenwerkingsverbanden ontstaan met andere delen van de Vlaamse administratie (afdeling Bos en Groen, ALT), met lokale en provinciale overheden en met derden.

De Raad wijst erop dat deze verruiming van de taakstelling van de regionale landschappen (van natuur naar landschap en toerisme) geleid heeft tot een aantal knelpunten op het vlak van inhoudelijke afstemming (cf. par. 17), juridische afstemming (cf. par. 18) en organisatorische uitbouw (cf. par. 19).

- [17] **Inhoudelijke afstemming.** Er is enerzijds duidelijk nood aan inhoudelijke afstemming. Het instrument regionaal landschap kadert initieel binnen het (doelgroepenbeleid van) het natuurbeleid. Gezien dit instrument ook gericht wordt op het ondersteunen van het landschapsbeleid en van het beleid ten aanzien van toerisme en recreatie moet onder meer aandacht gaan naar een maximale afstemming van de verschillende doelstellingen.

Bovendien stelt de Raad vast dat diverse regionale landschappen zich duidelijker ruimer wensen te profileren dan het kader van het Decreet Natuurbehoud. De problemen met het RL Meetjesland tonen dit onder meer aan. Maar ook andere regionale landschappen ontwikkelen in hun jaarverslag een visie inzake verruiming (onder meer in het kader van het plattelandsbeleid) die zich vaak reeds vertaalt in de uitgewerkte projecten.

- [18] **Juridische afstemming.** Ten tweede wijst de Raad op de onduidelijkheid omtrent de bevoegdheden en de onduidelijke koppeling met toezicht en opvolging door de verschillende administraties. De verankering met het natuurbeleid impliceert dat de erkenning van regionale landschappen behoort tot de bevoegdheid van de minister voor Leefmilieu. De erkenningscriteria zijn vastgelegd in het Besluit inzake erkenning regionale landschappen. Dit besluit tekent tevens de organisatorische krijtlijnen uit (rechtsaansprakelijkheid, Raad van Bestuur, Algemene Vergadering). De afdeling Natuur heeft een toetsings-, opvolgings- en toezichtstaak. Jaarlijks moet het regionaal landschap een werkprogramma, een begroting en een activiteitenverslag indienen. Zoals in een evaluatieverslag terecht wordt opgemerkt is het voor de afdeling Natuur – gezien de diverse subsidiekanalen – niet steeds mogelijk om de verschillende subsidiebronnen te duiden.

Bovendien wordt door de – in het erkenningsbesluit - vastgelegde samenstelling van de Raad van Bestuur bewaakt dat de aansturing vanuit natuuroogpunt gebeurt. De Raad stelt vast dat niettegenstaande het werkingsgebied van bepaalde regionale landschappen voor een groot deel bestaat uit bossen, de vertegenwoordiging van bos in de Raad van Bestuur beperkt is. Door de vastgelegde samenstelling wordt tevens bewaakt dat de lokale besturen

18) Zonder hierbij volledigheid na te streven geeft de Raad hierna enkele voorbeelden. Het RL Kempen en Maasland en het RL Haspengouw zijn betrokken bij Europese projecten (Interreg, EFRO). Het RL Haspengouw werkt samen met AMINAL- afdeling Bos	en Groen in het kader van een project omtrent Bosgroepen. Het RL Vlaamse Ardennen voert een project uit voor de administratie voor Land- en tuinbouw (ALT) inzake project agrarisch natuurbeheer op landbouwbedrijven. Andere bronnen van inkomsten	zijn bijvoorbeeld de verkoop van fiets- en wandelkaarten, de uitwerking van studieopdrachten voor provincies, gemeenten en derden of de “groene” tewerkstelling van bos- en natuurarbeiders.

van de regionale landschappen niet overwegend een instrument zouden maken voor de uitvoering van hun eigen beleid.¹⁹ Het Plattelandsprogramma formuleert slechts zeer beperkt de modaliteiten inzake toezicht en opvolging van de taakverruiming naar landschap. Een afstemming met de controle – en toezichtstaak van de afdeling Natuur is tot nu toe niet onderzocht of vastgelegd.

- [19] **Organisatorische aspecten.** Ten derde wijst de Raad op de hybride situatie inzake de organisatorische onderbouwing van regionale landschappen. De acht regionale landschappen hebben het statuut van vzw en voeren tegen betaling opdrachten uit voor diverse overheden en organisaties. Daarnaast zijn ze – vooral via de bos- en groenarbeiders – betrokken in de uitvoering van intergemeentelijke taken.

Tenslotte stelt de Raad vast dat de evaluatieverslagen opgemaakt worden door de diverse buitendiensten van de afdeling Natuur. Dit leidt ertoe dat de evaluatieverslagen – niet-tegenstaande grotendeels dezelfde structuur wordt gehanteerd – sterk verschillen in aanpak en invalshoek. De Raad meent dat dit deels te wijten is aan de sterke ontwikkelingsdynamiek waarin de regionale landschappen zich momenteel bevinden (cf. hierboven) alsmede aan de onduidelijkheid van het erkenningsbesluit.²⁰

3.2 Strategische krachtlijnen

- [20] **Situering.** De Raad formuleert in onderstaande paragraaf enkele strategische krachtlijnen omtrent de gewenste ontwikkeling van de regionale landschappen. De Raad beperkt zich tot hoofdlijnen en suggereert om hieromtrent overleg op te starten met de diverse betrokkenen (alvast met het Vlaamse Overleg Regionale Landschappen, de minister voor Monumenten en Landschappen en de minister voor Toerisme en Recreatie). De Raad meent dat het gewenst zou zijn om dit overleg tevens te onderbouwen met (wetenschappelijk) onderzoek. Aandachtspunten hierbij kunnen zijn (i) de daadwerkelijke bijdrage van de regionale landschappen in het ontwikkelen van een draagvlak voor het natuurbeleid met een systematisch overzicht (bestemmingen, betrokken doelgroepen) (ii) het verder aanvullen en concretiseren van knelpunten en (iii) de uitwerking van een visie over de gewenste rol van de regionale landschappen.
- [21] **Inhoudelijke afstemming.** De Raad erkent de regionale landschappen als een instrument voor het natuurbehoud. Binnen het kader van draagvlakvorming en doelgroepenbeleid

19) Vlaams Parlement: Vragen en antwoorden, nr. 6, 9 januari 2001, pag. 807-809. "Tevens moet worden verhinderd dat de lokale besturen een overwicht zouden krijgen,

aangezien het geenszins de bedoeling kan zijn om van de regionale landschappen uitvoerende instrumenten van lokale besturen te maken".

20) Standpunt van LIN-juridische dienst in verband met artikel 4 van het besluit van 8 december 1998. 11 maart 1999.

vervult het instrument “regionaal landschap” een waardevolle rol. Regionale landschappen hebben een faciliterende en een initiërende rol in het bijeenbrengen van de verschillende doelgroepen. Deze verankering in het Decreet Natuurbehoud sluit evenwel niet de verruiming uit van de doelstellingen naar landschapszorg én toerisme en recreatie. Nu reeds worden deze doelstellingen deels opgenomen in het Besluit inzake erkenning regionale landschappen. De sterke verwevenheid van natuur met andere functies noodzaakt juist de afstemming met recreatie, landbouw, bos en landschap.

De Raad meent dat er nood is aan een duidelijker omschrijving van de doelstellingen van een regionaal landschap. Momenteel blijft het Decreet Natuurbehoud en het Besluit inzake erkenning regionale landschappen hieromtrent vaag. Ook de recente ontwikkelingen inzake landschap (cf. par.4) en toerisme (cf. par. 5) noodzaken duidelijker richtlijnen omtrent de taakstelling van de regionale landschappen. Bovendien dient hierbij aandacht te gaan naar de onderlinge afstemming. De doelstellingen van het bevorderen van de recreatie (en de sociaal-economische ontwikkeling) kunnen in conflict komen met de doelstelling van het behoud van natuurwaarden of met landschapswaarden.²¹

Tenslotte stelt de Raad vast dat diverse regionale landschappen aandacht besteden aan de uitwerking van een “groene streekvisie”. De Raad stelt vast dat noch het Decreet Natuurbehoud noch het Besluit inzake erkenning regionale landschappen aangeeft in hoeverre dit tot het takenpakket behoort van de regionale landschappen. De Raad meent alvast dat indien de regionale landschappen zich actief wensen op te stellen in de uitwerking van “streekvisies” en zich wensen te profileren als “ecologische streekplatform”, hiertoe duidelijke richtlijnen of minstens een denkkader moet worden opgenomen in het erkenningsbesluit of moet uitgaan van de minister. De Raad stelt vast dat diverse regionale landschappen zich momenteel reeds profileren als streekforum en een coördinerende rol vervullen in het bijeenbrengen van de verschillende doelgroepen.

[22] **Juridische verankering.** Uitgaande van voorgaande vaststelling vraagt de Raad een aanpassing van het juridisch kader van de regionale landschappen en meer specifiek de aanpassing van het erkenningsbesluit. De Raad wijst er bovendien op dat de afdeling Juridische Dienstverlening vaststelt dat het Besluit inzake erkenning regionale landschappen “zodanig veel leemtes en onpraktische bepalingen bevat, dat het aangewezen is om het besluit te wijzigen”.

21) De Raad pleit hieromtrent bijvoorbeeld voor de invoering van een natuurtoets voor de activiteiten. Hij stelt bijvoorbeeld vast dat het RL Haspengouw een dergelijke natuurtoets hanteert voor de uitwerking van het wandelwegen-netwerk. “Bij het uittekenen van de

wandelgebieden wordt maximaal rekening gehouden met de ecologische draagkracht in het betrokken gebied. Hierbij wordt het zoneringsprincipe toegepast. De meest kwetsbare gebieden zijn in principe niet toegankelijk of enkel toegankelijk met gids. De minder

kwetsbare zones worden aangedaan in de langste wandelingen. De niet kwetsbare zones worden vooral opgenomen in de kortste wandelingen aangezien de recreatiedruk het grootst is op de korte wandellussen.”

Bovendien is er dringend nood aan duidelijke richtlijnen over de financiële toetsing van de regionale landschappen. De afdeling Natuur heeft momenteel conform het besluit, een toetsings- en controletaak. Afstemming met de (toetsing van) andere betrokken administraties is dringend gewenst. De Raad wijst erop dat er alleszins voldoende duidelijkheid en transparantie moet zijn voor het herkennen van de financiële middelen nl. middelen voor natuur moeten primair gaan naar natuur. Bovendien bestaat er momenteel een spanningsveld tussen de ruimere taakstelling van de regionale landschappen en de exclusieve rol van de afdeling Natuur inzake voorlopige en definitieve erkenning van de regionale landschappen. De Raad wenst evenwel te behouden dat door de huidige samenstelling van de Raad van Bestuur de aansturing vanuit natuur gebeurt.

- [23] **Organisatorische afstemming.** De Raad wijst er tenslotte op dat de klemtoon van een regionaal landschap ligt in zijn “faciliterende” en “initiërende” rol in het kader van een samenwerkingsverband tussen doelgroepen. De Raad benadrukt evenwel dat de verschillende actoren en doelgroepen die opgenomen zijn in een regionaal landschap hun rol moeten kunnen blijven opnemen en vervullen. Dit betekent bijvoorbeeld dat de regionale landschappen niet kunnen gaan optreden in de plaats van de milieu- en natuurverenigingen. Bij aankoop, beheer en inrichting kunnen ze wellicht een ondersteunende rol hebben maar nooit in de plaats treden van de actoren op het veld. Een regionaal landschap dient zijn aandacht niet zozeer toe te spitsen op de natuureservaten maar op de andere open ruimte gebieden waar de aandacht moet liggen op verwevenheid van natuur met andere functies zoals bos, landbouw, recreatie, landschap. Een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst is ook de afstemming met de talrijke initiatieven inzake “groene” tewerkstelling.

4. Samenvatting

De Raad gaat in voorliggend advies in op de jaarlijkse evaluatieverslagen van de acht regionale landschappen. Bijkomend formuleert de Raad strategische krachtlijnen voor de verdere ontwikkeling van regionale landschappen. De Raad baseert zich hierbij op de opgebouwde ervaringen inzake de tweevoudige adviestaak van de MiNa-Raad en de hoorzitting van 18 april 2001.

Algemeen wijst de Raad erop dat de verruimde taakstelling van de regionale landschappen geleid heeft tot diverse inhoudelijke, juridische en organisatorische knelpunten.

De Raad erkent de regionale landschappen als een instrument voor het natuurbehoud. Binnen het kader van draagvlakvorming en doelgroepenbeleid vervult het instrument “regionaal landschap” een waardevolle rol. De Raad erkent de faciliterende en initiërende rol van regionale landschappen in het bijeenbrengen van de verschillende doelgroepen. Deze verankering in het natuurdecreet sluit evenwel niet de verruiming uit van de doelstellingen naar landschapszorg en toerisme en recreatie.

De Raad vraagt een duidelijker omschrijving van de doelstellingen van een regionaal landschap. De recente ontwikkelingen inzake landschap en toerisme noodzaken bovendien onderlinge afstemming tussen de diverse taakstellingen. De doelstellingen van het bevorderen van de recreatie (en de sociaal-economische ontwikkeling) kunnen in conflict komen met de doelstelling van het behoud van natuurwaarden of met landschapswaarden. De Raad stelt vast dat diverse regionale landschappen zich momenteel profileren als streekforum en een coördinerende rol vervullen in het bijeenbrengen van de verschillende doelgroepen.

De Raad vraagt tevens de aanpassing van het juridisch kader van de regionale landschappen en meer specifiek de aanpassing van het Besluit inzake erkenning regionale land-

schappen. Er is dringend nood aan duidelijke richtlijnen en aan afstemming inzake de toetsings- en controletaak van de diverse afdelingen. Momenteel bestaat er een spanningsveld tussen de ruimere taakstelling van de regionale landschappen en de exclusieve rol van de afdeling natuur inzake erkenning van de regionale landschappen.

De Raad wijst er tenslotte op dat de klemtoon van een regionaal landschap ligt in zijn “faciliterende” en “initiërende” rol in het kader van een samenwerkingsverband tussen doelgroepen. De Raad benadrukt dat de verschillende actoren en doelgroepen die opgenomen zijn in een regionaal landschap hun rol moeten kunnen blijven opnemen en vervullen. Dit betekent bijvoorbeeld dat de regionale landschappen niet kunnen gaan optreden in de plaats van de milieu- en natuurverenigingen. Een regionaal landschap dient zijn aandacht vooral toe te spitsen op de open ruimte gebieden waar de aandacht moet liggen op verwevenheid van natuur met andere functies zoals bos, landbouw, recreatie, landschap. Een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst is de afstemming met de talrijke initiatieven inzake “groene” tewerkstelling.

De Raad suggereert tenslotte om overleg op te starten met de diverse betrokkenen inzake regionale landschappen (alvast met de Vlaamse Overleg Regionale Landschappen, de minister voor Monumenten en Landschappen en de minister voor Toerisme en Recreatie). De Raad meent dat het gewenst zou zijn om dit overleg tevens te onderbouwen met (wetenschappelijk) onderzoek.